

Silifke Göksu Vadisi'nde Yer Alan Köylerin Beşeri Coğrafya Özellikleri

The Anthropogeographic Features Of The Villages In Silifke Göksu Valley

Mustafa SARIBAŞ*
Adnan PINAR**

ÖZET

İnsanlar tarih boyunca, yerleşmelerin kuruluş yerlerini seçerken seçici davranmışlar, kolay yaşayabilecekleri alanları tercih etmişlerdir. Özellikle ılıman iklim şartlarına sahip, su kaynaklarının ve verimli tarım topraklarının bulunduğu kolay ulaşılabilen alanlara yerleşmişlerdir.

Türkiye'de bulunan köylerin kuruluş yerlerini büyük oranda coğrafi arazi potansiyelleri belirlemiştir. Köyler kuruldukları yerin farklı coğrafi özelliklerine göre bir takım avantaj ve dezavantajlara sahip olmaktadır. Türkiye'de vadi içerisinde kurulmuş olan köylerin sahip olduğu bazı coğrafi avantajlar, nüfusu bu alanlara çekmiştir. Özellikle vadi içerisindeki köylerde ulaşım imkânlarının iyi olması, içme ve sulama suyu kaynaklarının bulunması, iklim şartlarının elverişli, verimli tarım topraklarının varlığı, bu alanlarda zirai faaliyetlerin yoğunlaşmasına sebep olmuştur. Bütün bu elverişli şartlardan ötürü vadi içerisindeki köyler eskiden beri yerleşmenin ve nüfuslanmanın yoğunlaştığı alanlar haline gelmiştir.

Bu makalede, yerleşmenin ve nüfuslanmanın eskiden beri yoğun olduğu alanlardan biri olan Silifke'de Göksu Vadisi'nde, yer alan köy yerleşmelerinin beşeri coğrafya özellikleri incelenmiştir.

Araştırma sahasında Bükdeğirmeni, Ekşiler, Evkafçiftliği, İmambekirli, Karahacılı, Karakaya, Kargıcak, Keben, Ortaören ve Senir olmak üzere 10 köy yerleşmesi bulunmaktadır. Araştırma sahasındaki köylerin toplam yüzölçümü 205,24 km² olup, ilçenin toplam yüzölçümünün (2 945,5 km²) % 7'sine tekabül etmektedir. Vadi içerisinde yer alan 10 köyün 2008 yılı toplam nüfusu 3 583'tür. İlçe genelinde bulunan toplam nüfusun % 3,2'si, kırsal nüfusun ise % 5,8'i Göksu Vadisi'nde yer alan köylerde yaşamaktadır. Araştırma sahasındaki köy yerleşmelerinin beşeri coğrafya özelliklerini ortaya koymak için nüfus miktarları, nüfus artış hızları, göçler, nüfusun cinsiyet yapısı, nüfusun medeni durumu, hane halkı büyüklüğü, nüfusun eğitim durumu, nüfusun sağlık durumu, nüfus yoğunlukları (aritmetik, fizyolojik, tarımsal nüfus yoğunlukları) incelenmiş, bulunan değerler Silifke ilçe değerleriyle karşılaştırılarak; araştırma sahasının ilçe nüfusunda yeri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bunun yanında köylerin mesken tipleri ve köylere bağlı mahalle sayıları araştırılarak, yerleşme özellikleri ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Silifke, Göksu Vadisi, Köy, Nüfus, Eğitim, Sağlık
Çalışmanın Türü: Araştırma

ABSTRACT

The part of Göksu valley, forming the study area within the boundaries of Silifke, is on the northwest of the district center. The area of the research that begins with Mut-on the west-extends over the center of Silifke. The mountains encircle Göksu Valley both on the west and east in the research area. The most significant mountains of these are Hisar Mountain and Gedik Mountain. These mountains bound to Middle Toros Mountains are corroded by Göksu River and become canyon valleys.

There are ten villages in the research area. These are Bükdeğirmeni, Ekşiler, Evkafçiftliği, İmambekirli, Karahacılı, Karakaya, Kargıcak, Keben, Ortaören and Senir. Furthermore, there are 17 neighborhoods and settlements that bound to these villages. The villages in the valley form 13,5% of all villages and the neighborhoods form the 11,3% of all the neighborhoods in the district.

The total area of the villages in the research field is 205,24 km² and it constitutes 7% (2 945,5 km²) of the total area of the district. The villages in the research field were built on a line along Göksu Valley and seven of them on the South and three of them are on the North of the mountains that border the valley. So, exposure is the important factor of determining the places where the villages founded.

Agricultural activities have started in the villages that founded in Göksu Valley where transportation facilities are good, drinking and irrigation water resources are abundant, the climate is milder than the surrounding areas and the land is productive and this has increased the settlement rate and the concentration of the population.

Total population of 10 villages located in the valley was 3 583 in 2008. 3,2% of the total population and 5,8% of the rural population in Silifke lives in Göksu Valley. The population didn't show a balanced distribution in the research field. While Keben (714) and Senir (549) are the most populous villages, Ortaören (132) and Ekşiler (134) are the least populous villages in the research field.

The population of the villages in the research field tends to increase. While the total population in the villages was 3 497 in 2007, this number increased to 3 583 in 2008. The population in the valley increased by 2,5% compared to the previous year. However, the increase did not take place at the same rate in any village. While the population decreases in Evkafçiftliği (7,4%) and Keben (4,4%), it increases in Kargıcak (20,9%) and Bükdeğirmeni (10,6%) at high rates.

* MEB

** Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi

Migration that arises mostly economic reasons in the research field is also due to the desire to live in better conditions, education, natural disasters and compulsory situations. As the area between Ek siler and Karakaya was expropriated with the beginning of studies and projects started in Kayraktepe under the name of HES in the 1980s. The people had lived in this area had to emigrate the district centre or other villages. In addition to this, flooding of G ksu River in 2004 caused migration due to the cancellation of residence permit of some homes.

Distribution of population according to sex is balanced in research field. In total population 1789 (49,9%) of the people are male, 1794 (50,1%) of them are female in the valley. 1000 women correspond to 997 men in the research area. This rate is 1006% in Sili ke.

There are 2 796 people that are 15 years old and over in the research field. 69,8% of the population at the age of marriage is married, 19,4% of them is not married, 9,4% of widowed and 1,4% of them was divorced. While 66,4% of the population in Sili ke is married, 25% had never married, 5,8% of is widowed, 2,8% of was divorced.

There are 774 homes in the villages in G ksu Valley. The number of the houses in the valley is equal to 4,2% of the all houses which are in the rural area of the district. Largeness of the families in the research area changes family to family. For example: The largeness of the family is 5,7 in B kdeğirmeni, whereas 38, in Ek siler.

While 87,2% of the population is literate, 9,8% is illiterate. Education status of 3% of the people is unknown. Totally, the number of the women who is illiterate is more than the number of the men in all villages in the research area.

Kargıcak, Keben and Senir are the only villages that have elementary schools among the other 10 villages in the research area. While education is normal in the elementary school in Kargıcak and Keben, Senir Elementary Schools give education in multigrade classes. Totally, 419 students are studying and 18 teachers are working in these schools and these schools have 24 classrooms.

The most important health foundation is Keben Village Clinic. There is a medical officer, a nurse and 3 midwives in the Village Clinic. However, there isn't any doctor. Although the most important problem is lack of doctor, 534 first step examination were did in the Village Clinic in 2008.

17,5 people correspond to per km in the villages in the research field. However, this consistency isn't at same rate in any villages. While 59,5 people correspond to per km in B kdeğirmeni, 6,3 people correspond to per km in Evkaf itliği. Physiological population density is 87,5 people to per km in the research field. As topography is sloped and damaged in the research field, agricultural areas are small and pieced. This situation increased the physiological population density. Agricultural population density is 24,7 people/per km in the villages of valley.

Although there are 10 villages in the research area, there are 17 neighborhoods and settlements. This situation brings out that the villages show poor settlement features. Transhumance that is one of the most significant activity of the hamlets has a considerable role in the research area. Especially, Hak a Plateau and Gelin Plateau were in demand for settlement.

Keywords: Sili ke, G ksu Valley, Village, Population, Education, Health

The Type of Study: Research

1. GİRİŐ

Yery z nde insanların yerleŐik hayata ge meleri, tarımsal faaliyetlerin baŐlamasıyla ger ekleŐmiŐtir. Ancak insanlar yerleşmelerin kuruluş yerlerini se erken se ici davranmışlar, kolay yaşayabilecekleri alanları tercih etmişlerdir. İnsanlar ilk yerleşmeleri orta ılıman iklim sahalalarında su kaynaklarının ve verimli tarım topraklarının bulunduğu, kolay ulaşılabilen alanlarda kurmuŐtur. İlk köylerin temelini oluşturan bu yerleŐmeler zaman içinde deĖiŐime uğrayarak günümüzdeki köy yerleşme Őekillerini meydana getirmiştir.

Türkiye'de bulunan köyler, kuruluş yerlerine göre düzlüklerde ve eğimli yüzeylerde kurulanlar olmak üzere ikiye ayrılmıŐ olmakla birlikte; köylerin büyük çoğunluğu eğimli yüzeylerde kurulmuştur. D zl klerde kurulmuş olan köyler; ova, vadi, seki, polye, birikinti yelpazesi, alçak plato düzlükleri gibi jeomorfolojik üniteler üzerinde yer alır. EĞimli yüzeylerde kurulan köyler ise etek yüzeyleri, sırt yüzeyleri, yamaç yüzeyleri, geçit yerleri, bel noktaları ve benzer alanlarda kurulmuş olanlar olarak ayrılabilir (Doğanay, 1994; 337). Ancak, coğrafi koŐullar insan yaŐamını denetleyip, sınırlandırdığı için arazilerin sahip olduğu potansiyeller yerleşim alanlarının seçimini doğrudan etkilemektedir (Cürebal, 2004; 75).

Köyler kuruldukları yerin farklı coğrafi özelliklerine göre birtakım avantaj ve dezavantajlara sahip olmaktadır. Türkiye'de vadi içerisinde kurulan köylerin de sahip olduğu bazı coğrafi avantajlar nüfusu bu alanlara çekmiştir. Öncelikle vadi içerisinde kurulan köylerde ulaşım sorunu bulunmaz.  nk  yollar genellikle vadi tabanını takip ederek uzanmaktadır. Bunun yanında vadiler hidrolojik bakımdan zengin bir yapıya sahiptir. Vadi tabanındaki akarsu ve derelerin varlığı bu alanlarda sulama suyuna ulaŐılabirliĖi arttırmıŐ, bunun sonucunda zirai faaliyetleri ön plana çıkmıştır. Vadilerin, yamaç kaynağı bakımından zengin olması içme suyuna olan ulaŐılabirliĖi de kolaylaŐtırmıŐtır. Vadi tabanlarındaki verimli tarım topraklarının varlığı, sulama imkânları ile birleŐerek önemli tarımsal üretim alanlarına d n Őm Őtur. Bunun yanında vadilerde iklim Őartları,  vredeki coğrafi alanlara göre daha ılıman geçmektedir. Yerleşme tarihi boyunca vadi i leri, bütün bu elverişli Şartlardan ötürü daima tercih edilen yerleşme mek nları olmuş; zirai

faaliyetlerin ve nüfuslanmanın yoğunlaştığı sahalara haline gelmiştir. Bütün bu olumlu özelliklerle birlikte, vadi içerisinde kurulan köylerde toprak kaymaları, kaya düşmeleri, sel baskınları ve taşkınlar en önemli sorunları oluşturmaktadır.

Araştırma sahası olan, Göksu Vadisi'nin Silifke ilçe sınırları içerisindeki kısmı, eskiden beri nüfusun yoğun olarak yaşadığı ve zirai faaliyetlerin yoğun olarak yapıldığı alanlardan biridir. Araştırma sahası olan vadi, Göksu Nehri'nin yüzyıllardır yatağını kazması sonucu ortaya çıkmıştır. Kanyon vadi özelliği gösteren Göksu Vadisi'nin tabanında tarım toprakları az olmasına rağmen, eğimli vadi yamaçları teraslama yöntemiyle ve Göksu Nehri'ne bağlı olarak gelişen sulama imkânları sayesinde zirai faaliyetlerin yoğun bir şekilde yapıldığı alanlara dönüşmüştür.

Sulama imkânlarının yanında Göksu Vadisi oluşunun deniz etkisini iç kesimlere kadar taşıması, sahadaki iklim şartlarını zirai faaliyetler için olumlu hale getirmiştir. Silifke-Konya devlet karayolunun Göksu Vadisi oluşunu takip ederek uzanması, vadi içerisinde kurulan köyleri ulaşım bakımından avantajlı hale getirmiştir. Vadi yamacında muhtelif sahalarda bulunan kaynak suları sayesinde Göksu Vadisi içerisinde kurulan köyler, içme suyuna daha kolay ulaşabilmektedir.

Göksu Vadisi'nde eğimin fazla olması, vadi yamacındaki toprakların kalınlığını da etkilemiştir. Vadi yamacında bulunan topraklar sürekli olarak vadi tabanına taşındığı için hem toprak kalınlığı azalmakta, hem de toprağın horizonları tam olarak oluşmamaktadır. Ancak vadi yamaçlarına teraslama yöntemi ile yapılan bahçelerden, sulama şartlarının elverişliliğinden dolayı yüksek verim elde edilebilmektedir.

Bunun yanında araştırma sahasında Göksu Nehri'ne bağlı olarak meydana gelen sel baskınları ve taşkınlar ekonomik olarak zarara sebep olmaktadır. Sahada her yıl kış-ilkbahar mevsimlerinin geçiş devresinde su seviyesinin artmasına bağlı olarak taşkınlar görülmektedir. Özellikle 2001, 2002, 2003, 2004 ve 2006 yıllarında meydana gelen taşkınlar en etkili olanlardır.

Silifke'de 05-07 Mart 2004 tarihindeki taşkında Göksu Vadisi ve deltasında toplam 4 887,3 dekarlık tarım arazisi zarar görmüştür. Bu tarihte hava sıcaklığının hızla artmaya başlaması ve fön rüzgârlarının etkisiyle Ermenek ve çevresindeki karlar hızlı bir şekilde erimeye başlamış, taşkınların kaynağını oluşturmuştur (Buldur vd., 2007). Bu taşkın sonucu Göksu Vadisi tabanındaki tarım alanlarında önemli zararlar meydana gelmiştir.

2. MATERYAL VE METOD

Araştırma sahasında yer alan köy yerleşmelerinin beşeri coğrafya özellikleri incelenirken; nüfus miktarı, nüfus artışı, nüfusun cinsiyet yapısı, nüfusun medeni durumu ve nüfusun eğitim durumu ortaya konulmaya çalışılmış ve bu konularda 2008 yılı TÜİK verileri kullanılmıştır.

Bunun yanında araştırma sahasındaki okul, derslik, öğretmen ve öğrenci sayıları incelenirken Silifke İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün, nüfusun sağlık durumu ortaya konulurken Mersin İl Sağlık Müdürlüğü'nün, nüfus yoğunlukları ortaya konulurken Silifke İlçe Tarım Müdürlüğü'nün 2009 yılı verilerinden faydalanılmıştır. Göksu Vadisi'nde bulunan köylerin beşeri coğrafya özellikleri ortaya konulurken bulunan değerler, Silifke ilçe değerleriyle karşılaştırılarak; araştırma sahasının ilçe nüfusundaki yeri ortaya konmaya çalışılmıştır.

3. ARAŞTIRMA SAHASININ YERİ VE SINIRLARI

Araştırma sahasını oluşturan Göksu Vadisi'nin Silifke ilçe sınırları içerisinde bulunan kısmı, Silifke ilçe merkezinin kuzeybatısında yer alır. Batıda Mut ilçe sınırından başlayan araştırma sahasının alanı Silifke ilçe merkezine kadar uzanır (Şekil 1).

Foto 1. Göksu Vadisi'nin Kuzeybatıdan Görünüşü

Göksu Vadisi'nin Silifke ilçe sınırları içerisinde bulunan kısmında Bükdeğirmeni, Ekşiler, Evkafçiftliği, İmambekirli, Karahacılı, Karakaya, Kargıcak, Keben, Ortaören ve Senir olmak üzere 10 adet köy yerleşmesi bulunmaktadır. Ayrıca bu köy yerleşmelerine bağlı 17 mahalle ve yerleşme ünitesi yer almaktadır. Vadi içerisinde yer alan köyler, ilçedeki toplam köylerin % 13,5'ini, mahalleler ise toplam mahallelerin % 11,3'ünü oluşturmaktadır.

Araştırma sahasındaki köylerin toplam yüzölçümü 205,24 km² olup, ilçenin toplam yüzölçümünün (2 945,5 km²) % 7'sine tekabül etmektedir. Araştırma sahasında bulunan köyler Göksu Vadisi boyunca bir hat halinde kurulmuş olup; köylerin 7 tanesi vadiyi sınırlayan dağların güneyinde, 3 tanesi dağların kuzeyinde kurulmuştur. Yani vadi içerisinde köylerin kuruluş yerlerinin belirlenmesinde *bakı* faktörü ön plana çıkmaktadır.

4. ARAŞTIRMA SAHASININ GENEL COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Silifke ilçe merkezinin kuzeybatısında bulunan araştırma sahası, Silifke-Konya devlet karayolları ağının geçiş güzergâhında bulunmaktadır. Vadi içerisinde bulunan 3 köyün ulaşımı devlet karayolu ile sağlanırken, diğer köy yolları asfalt yol özelliği göstermektedir. Vadi içerisinde köyler arası ulaşım Göksu Nehri üzerindeki köprüler vasıtasıyla sağlanmaktadır.

Göksu Vadisi'nin oluşumundaki en büyük etmen Göksu Nehri'dir. Ermenek yakınlarından Ermenek Çayı (Gökdere) adıyla doğan Göksu Nehri genel olarak KB-GD istikametinde oluşturduğu Göksu Vadisi içerisinde akmakta ve Silifke yakınlarındaki Göksu Deltası'ndan denize dökülmektedir. Kollarıyla birlikte Taşeli Platosu'nu yarıp Akdeniz'e ulaşan Göksu Nehri, oluşturduğu vadi ile aynı zamanda Batı Toroslar ile Orta Toroslar'ı birbirinden ayırır (Buldur, 1998).

Araştırma sahası genel itibari ile Orta Toroslar üzerinde yer aldığı için, Alp-Himalaya dağ kuşağında ki oluşumlardan etkilenerek şekillenmiştir. Araştırma sahasında Alt Miosen ve Devonien oluşumlu araziler geniş yer kaplamaktadır. Hisar ve Gedik Dağı çevreleri Jura-Kretase oluşumludur. Bununla birlikte Göksu Vadisi'nin tabanındaki birikim sahalarında Holosen oluşumlu alüvyal topraklar bulunmaktadır.

Araştırma sahası üzerinde bulunan dağ kütleleri Göksu Nehri ile vadi içerisinde bulunan mevsimlik dereler tarafından parçalanmıştır. Araştırma sahasında bulunan Hisar ve Gedik Dağları önemli yükseltilerdir. Sahadaki dağlar genel itibari ile doğu-batı istikametinde uzanmaktadır. Araştırma sahasında aşınmanın fazla olduğu alanlarda çıplak kayalık arazilere, eğimin azaldığı alanlarda birikinti yelpaze ve konilerine rastlanır. Ayrıca Göksu Nehri'nin yatağında akımın azaldığı yaz mevsiminde ırmak adası oluşumları görülür. Araştırma sahasında vadi tabanından yukarılara doğru yükselti ve eğim sürekli olarak artar.

Göksu Vadisi oluşunun deniz etkisini iç kesimlere kadar taşınması sonucunda sahada Akdeniz ikliminin en karakteristik hali etkili olmaktadır. Akdeniz ikliminin etkili olduğu alanlar, yükseltinin artmasına bağlı olarak bozulmaya uğramaktadır. Sahada yıllık ortalama sıcaklık 19 °C, yıllık ortalama yağış 572,2 mm'dir. Araştırma sahasında Thornthwaite'in iklim tasnifine göre, "kurak-az nemli, orta sıcaklıkta, su fazlası kış mevsiminde ve çok kuvvetli olan, okyanus tesirine yakın (C₁ B₄ s₂ b₄)" iklim tipi görülmektedir (Saribaş, 2009; 23). Araştırma sahasında kara ve denizlerin farklı ısınmasından oluşan rüzgârlar Göksu Vadisi oluşunu takip ederek kanalize olmakta ve Akdeniz'e ulaşmaktadır. Yaz mevsiminde etkili olan bu rüzgârlar kurutucu etkilerinden dolayı su ihtiyacını arttırmakta, zirai faaliyetler açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Kaynağını Ermenek yakınlarından alan Göksu Nehri sahanın en büyük akarsuyudur. Genel itibari ile yağmur sularıyla beslenen Göksu Nehri, Ermenek ve Mut çevresinde eriyen kar sularıyla da beslenmektedir. Debisi kış aylarında artan nehrin akımı, kar erimelerine bağlı olarak Mart ve Nisan aylarında zirveye ulaşır, Temmuz ve Eylül döneminde ise azalır. Araştırma sahasında mevsimlik dere sayısı yağış rejiminin düzensiz olmasından dolayı oldukça fazladır. Bunun yanında vadi yamaçlarında oluşan muhtelif kaynaklar da bulunmaktadır.

Araştırma sahasında genel itibari ile bitki örtüsünün zenginliğine bağlı olarak gelişen kahverengi orman toprakları yaygın olarak görülmektedir. Vadi yamaçlarında eğimin ve aşındırmanın fazla olduğu alanlarda çıplak kayalık araziler yaygın olarak bulunurken, eğimin azaldığı yamaçlarda kolüvyal topraklar görülmektedir. Bununla birlikte Göksu Vadisi tabanında akarsuyun akış hızının ve eğimin azaldığı alanlarda alüvyal topraklar teşekkül etmiştir.

Araştırma sahası büyük oranda kızılçam ormanlarının yayılış sahasına girmekle birlikte, vadi içerisinde yapılan yoğun tarımsal faaliyetler kızılçam (*Pinus brutia*) ağaçlarının tahrip edilmesine sebep olmuştur. Araştırma sahasında tarımsal faaliyetlerin yapılmadığı alanlarda maki bitki topluluğunun karakteristik çalı türleri gelişmiştir. Vadi içerisinde Göksu Nehri'nin her iki yakasında, tarım alanı olmaktan kurtulmuş sahalarda sucul yabancı bitkiler hâkimdir. Bu bitkiler suyu seven ve karmaşık halde çoğalabilen türlerdir. Bu türler, akarsu kenarında yerine göre değişen genişlikte bir şerit halinde uzanmaktadır.

5. GÖKSU VADİSİNDE YER ALAN KÖYLERİN NÜFUS ÖZELLİKLERİ

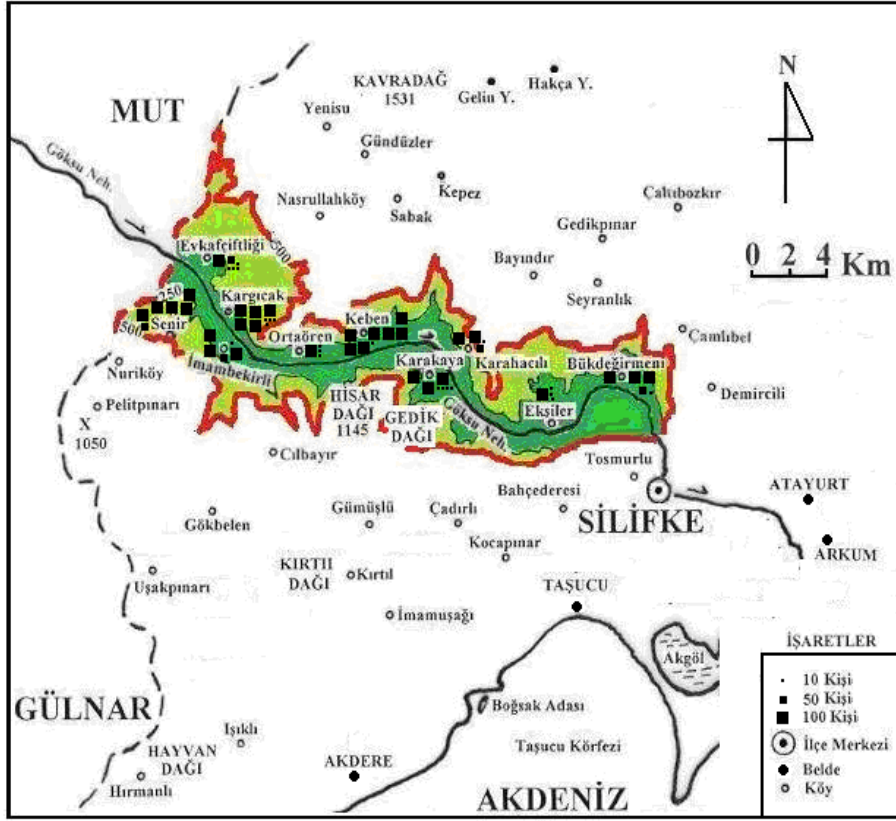
5.1. Nüfus Miktarı

Silifke ilçe sınırları içerisinde Göksu Vadisi'nde 10 köy yerleşmesi kurulmuştur. Vadi içerisinde yer alan 10 köyün 2008 yılı toplam nüfusu 3 583'tür. İlçe genelinde bulunan toplam nüfusun % 3,2'si, kırsal nüfusun ise % 5,8'i Göksu Vadisi'nde yer alan köylerde yaşamaktadır. Vadi içerisinde en fazla nüfus Keben (714 kişi) ve Senir (549 kişi) köylerinde yer alırken en az nüfus Ortaören (132 kişi) ve Ekşiler (134 kişi) köylerinde yer almaktadır (Tablo 1). Araştırma sahasındaki köylerde nüfus dengeli bir dağılım göstermemiştir (Şekil 2).

Tablo 1. Araştırma Sahasında Yer Alan Köylerin Nüfusları (2008)

Köy İsmi	Erkek	Kadın	Toplam	%'si
Bükdeğirmeni	178	187	365	10,2
Ekşiler	74	60	134	3,8
Evkafçıftlığı	82	106	188	5,2
İmambekirli	189	167	356	9,9
Karahacılı	141	123	264	7,4
Karakaya	173	168	341	9,5
Kargıcak	266	274	540	15
Keben	350	364	714	19,9
Ortaören	58	74	132	3,7
Senir	278	271	549	15,4
Toplam	1 789	1 794	3 583	100

Kaynak: TÜİK, 2009.

Şekil 2. Araştırma Sahasında Nüfusun Dağılım Haritası

5.2. Nüfus Artışı

Vadi içerisinde yer alan köylerde nüfus genelde artma eğilimindedir. 2007 yılında vadi köylerinde ki toplam nüfus 3 497 iken 2008 yılında 86 kişilik bir artışla 3 583 kişiye çıkmıştır. Vadi içerisindeki köylerde nüfus bir önceki yıla göre % 2,5 oranında artmıştır. Ancak bu artış her köyde aynı oranda olmamaktadır. Evkafçıftlığı (% -7,4) ve Keben (% -4,4) köylerinde nüfus azalırken, Kargıcak (% 18,7) ve Bükdeğirmeni (% 10,6) köylerinde nüfus artışı çok yüksektir (Tablo 2).

Tablo 2. Araştırma Sahasında Yer Alan Köylerin Nüfus Değişimi (2007-2008)

Köy İsmi	2007 Yılı Nüfusu	2008 Yılı Nüfusu	Fark	%'si
Bükdeğirmeni	330	365	+ 35	10,6
Ekşiler	124	134	+ 10	8
Evkafçıftlığı	203	188	- 15	- 7,4
İmambekirli	345	356	+ 11	3,2
Karahacılı	258	264	+ 6	2,3
Karakaya	339	341	+ 2	0,6
Kargıcak	455	540	+ 85	18,7
Keben	747	714	- 33	- 4,4
Ortaören	131	132	+ 1	0,8
Senir	565	549	- 16	2,8
Toplam	3 497	3 583	+ 86	2,5

Kaynak: TÜİK, 2009.

5.3. Göçler

Araştırma sahasındaki köylerde tüm Türkiye'de olduğu gibi kırsaldan kente doğru bir göç hareketi görülmektedir. Özellikle köylerdeki hızlı nüfus artışı, tarımda makineleşme, tarım alanlarının miras yoluyla parçalanması ve tarım sektöründeki girdilerin artması, daha iyi yaşama isteği, çocukların eğitimi gibi

konular araştırma sahasındaki göçün en önemli sebepleri arasında sayılabilir. Bunun yanında araştırma sahasında dağlık köylerde en önemli geçim kaynağını oluşturan kıl keçisi besiciliğinin Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yasaklanması göç hareketini hızlandıran etmenlerden biri haline gelmiştir. Araştırma sahasındaki köylerin ilçe merkezine olan ulaşımının kolay olması da göç olayını hızlandırmıştır.

Araştırma sahasında DSI tarafından Göksu Nehri üzerine, Silifke-Konya devlet karayolunun 15-25 km arasında yapılması planlanan Kayraktepe HES göçe neden olan etmenlerden biridir. 1980'li yıllarda etüt ve proje çalışmalarına başlanan Kayraktepe HES kapsamında Ekşiler köyünden itibaren Karakaya köyüne kadarki Göksu Vadisi içerisinde bulunan sahalara kamulaştırıldığı için sahada yaşayan köylüler ya ilçe merkezine ya da başka köylere göç etmek zorunda kalmıştır.

Bunun yanında 05-07 Mart 2004 tarihinde yaşanan taşkında Göksu Vadisi içerisinde ve mevsimlik dere yataklarında bulunan Karakaya köyü gibi bazı yerleşmelerde yaşanan tehlikeler sonucu bazı meskenlerin oturma izni iptal edilmiş, burada oturanlar göç etmek zorunda kalmıştır. Araştırma sahasındaki göç hareketi öncelikle Silifke ilçe merkezine daha sonra Büyükşehirlere doğru yapılmaktadır. Silifke ilçe merkezine göç edenler genel bir eğilim olarak, köyelerine en yakın gidiş güzergâhı üzerinde bulunan Mukaddem, Pazarkaşı ve Bucaklı mahallelerine göç etmektedir.

5.4. Nüfusun Cinsiyet Yapısı

Cinsiyet yapısının dengeli olduğu bir nüfus, sağlıklı bir toplumu temsil ettiği için cinsiyet yapısı, incelenmesi gereken nüfus özelliklerinden birisidir. Cinsiyet oranı 100 ya da 1 000 kadına düşen erkek sayısı olarak hesaplanmaktadır. 100'den veya 1 000'den büyük sayılar erkeklerin kadınlardan fazla olduğunu gösterir. Vadi içerisindeki 3 583 kişilik nüfusun 1 789'u (% 49,9) erkek iken, 1 794'ü (% 50,1) kadınlardan oluşmaktadır (Tablo 1). Buna göre araştırma sahasında nüfusun cinsiyet oranı % 997'dir. Yani araştırma sahasında 1 000 kadına 997 erkek düşmektedir. Bu oran Silifke ilçe genelinde ise % 1 006'dır. Sahada en fazla erkek nüfus Keben köyünde (350 kişi) iken, en az Ortaören köyünde (58 kişi) yer almaktadır. En fazla kadın nüfus Keben köyünde (364 kişi) yer alırken, en az Ekşiler köyünde (60 kişi) yer almaktadır.

5.5. Nüfusun Medeni Durumu

Araştırma sahasında nüfusun medeni durumu araştırılırken, 15 yaş ve daha yukarıdaki evlenme çağına olduğu kabul edilen bireylerin medeni durumu dikkate alınmıştır. Sahada ki bireylerin medeni durumları *hiç evlenmedi, evli, boşandı, eşi öldü* şeklinde kategorize edilmiştir. Araştırma sahasındaki köylerde 15 yaş ve üzerinde toplam 2 796 kişi bulunmaktadır. Evlenme çağına bulunan nüfus en fazla % 19,8 (555 kişi) ile Keben köyünde ve % 15,1 (422 kişi) ile Kargıcak köyünde yer almaktadır. En az ise % 3,9 (108 kişi) ile Ortaören ve % 4,3 ile (119 kişi) Ekşiler köyünde yer almaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Araştırma Sahasındaki Nüfusun Medeni Durumu

Köy İsmi	Hiç Evlenmedi	Evli	Boşandı	Eşi Öldü	Toplam	%
Bükdeğirmeni	61	193	-	18	272	9,7
Ekşiler	36	75	3	5	119	4,3
Evkaçiftliği	21	114	8	22	165	5,9
İmambekirli	49	194	3	16	262	9,4
Karahacılı	43	128	2	20	193	6,9
Karakaya	55	188	4	32	279	10
Kargıcak	70	308	6	38	422	15,1
Keben	109	380	8	58	555	19,8
Ortaören	16	75	1	16	108	3,9
Senir	83	296	4	38	421	15,0
Toplam	543	1 951	39	263	2 796	100
Yüzde %	19,4	69,8	1,4	9,4	100	-

Kaynak: TÜİK, 2009.

Araştırma sahasında nüfusun medeni durumu içerisinde en fazla pay evlilere aittir. Nüfusun % 69,8'i (1 951 kişi) evlidir. Evlilerin oranı en fazla Keben köyünde (380 kişi) iken, en az Ekşiler ve Ortaören köylerindedir (75 kişi) (Tablo 3). Silifke ilçe genelinde ise evlilerin oranı % 66,4'dür.

Araştırma sahasındaki nüfusun % 19,4'ü (543 kişi) hiç evlenmemiş yani bekârdır. Hiç evlenmeyenler en fazla Keben köyünde (109 kişi) yer alırken, en az Ortaören köyünde (16 kişi) yer almaktadır (Tablo 3). Silifke ilçe genelinde ise hiç evlenmeyenlerin oranı % 25'dir.

Araştırma sahasında eşi ölenlerin yani dulların oranı % 9,4'tür (263 kişi). Eşi ölenlerin sayısı en fazla Keben köyünde (58 kişi) yer alırken, en az Ekşiler (5 kişi) köyünde yer almaktadır. Silifke ilçe genelinde ise bu oran % 5,8'dir.

Araştırma sahasında az da olsa boşanma olayları yaşanmaktadır. Sahada boşananların oranı % 1,4'tür (39 kişi). Bükdeğirmeni köyünde hiç boşanan insan bulunmazken, Evkafçiftliği ve Keben köylerinde 8'er tane boşanmış insan bulunmaktadır. Silifke ilçe genelinde ise bu oran % 2,8'dir.

5.6. Hane Halkı Büyüklüğü

Göksu Vadisi içerisinde bulunan köylerde toplam 774 hane yer almaktadır. Vadi içerisinde bulunan hane sayısı, ilçe kırsalında yer alan toplam 18 396 hanenin % 4,2'sine eşittir. Köyler içerisinde en fazla hane Keben (183 hane) ve Senir (113 hane) köylerinde yer alırken en az hane Ortaören (26 hane) ve Ekşiler (35 hane) köylerinde yer almaktadır (Tablo 4).

Hane sayısının miktarı hane başına düşen nüfus miktarını da doğrudan etkilemektedir. Araştırma sahasındaki köylerde ortalama hane halkı büyüklüğü 4,6 kişidir. Hane halkı sayısı en fazla Bükdeğirmeni (5,7 kişi) ve Kargıcak (5,6 kişi) köylerinde iken, hane halkı sayısı en az Ekşiler (3,8 kişi) ve Keben (3,9 kişi) köylerinde yer almaktadır (Tablo 4).

Tablo 4. Araştırma Sahasında Yer Alan Köylerin Hane Sayıları ve Hane Halkı Büyüklükleri

Köy İsmi	Nüfusu	Hane Sayısı	Hane Halkı Büyüklüğü
Bükdeğirmeni	365	64	5,7
Ekşiler	134	35	3,8
Evkafçiftliği	188	44	4,3
İmambekirli	356	66	5,4
Karahacılı	264	62	4,3
Karakaya	341	84	4
Kargıcak	540	97	5,6
Keben	714	183	3,9
Ortaören	132	26	5
Senir	549	113	4,9
Toplam	3 583	774	4,6

Kaynak: TÜİK, 2009 ve Mersin İl Sağlık Müdürlüğü, 2009.

5.7. Nüfusun Eğitim Durumu

Göksu Vadisi'nde yer alan köylerde 2008 yılı nüfus sayımına göre toplam nüfusun % 87,2'si (2 880 kişi) okuma yazma bilirken, % 9,8'i (322 kişi) okuma yazma bilmemektedir. Nüfusun % 3'ünün (100 kişi) eğitim öğretim hakkındaki durumu ise bilinmemektedir.

Okuma yazma bilen nüfus en fazla Keben (617 kişi) ve Kargıcak (430 kişi) köylerinde iken en az Ortaören (97 kişi) ve Ekşiler (100 kişi) köylerinde yer almaktadır (Tablo 5). Okuma yazma bilmeyen nüfus en fazla Senir (66 kişi) ve İmambekirli (50 kişi) köylerinde iken en az Evkafçiftliği (10 kişi) ve Karakaya (16 kişi) köylerinde yer almaktadır.

Göksu Vadisi'nde yer alan bütün köylerde okuma yazma bilmeyen kadın nüfus miktarı erkek nüfus miktarından daha fazladır. Bu köylerde toplam 87 erkek okuma yazma bilmezken bu sayı kadınlarda 235 kişidir. Araştırma sahasında Evkafçiftliği ve Ortaören köyleri hariç bütün köylerde okuma yazma bilen kadınların sayısı erkeklerden daha azdır. Sahada toplam 2 880 kişi okuma yazma bilirken bununun 1 498'ini erkekler, 1 382'sini kadınlar oluşturmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5. Araştırma Sahasında Yer Alan Köylerde Nüfusun Cinsiyete Göre Öğrenim Durumu

Köy İsmi	Okuma Yazma Bilmeyen			Okuma Yazma Bilen			Durumu Bilinmeyen			Toplam		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Bükdeğirmeni	5	17	22	148	147	295	10	4	14	163	168	331
Ekşiler	7	15	22	58	42	100	3	2	5	68	59	127
Evkafçiftliği	1	9	10	72	91	163	8	3	11	81	103	184
İmambekirli	22	28	50	149	119	268	3	2	5	174	149	323
Karahacılı	4	29	33	117	82	199	8	2	10	129	113	242
Karakaya	3	13	16	154	146	300	8	3	11	165	162	327
Kargıcak	10	31	41	219	211	430	8	10	18	237	252	489
Keben	8	33	41	317	300	617	2	4	6	327	337	664
Ortaören	4	17	21	48	49	97	1	4	5	53	70	123
Senir	23	43	66	216	195	411	8	7	15	247	245	492
Toplam	87	235	322	1 498	1 382	2 880	59	41	100	1 644	1 658	3 302

Kaynak: TÜİK, 2009.

Araştırma sahasında yer alan köylerde nüfusun:

% 9,8'i okuma yazma bilmezken, bunun 87'si erkek, 235'i kadındır.

% 18,7'si okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen olup, bunun 280'i erkek, 336'sı kadındır.

% 52,1'i ilköğretim mezunu olup, bunun 860'ı erkek, 861'i kadındır.

% 9,1'i ilköğretim mezunu olup, bunun 163'ü erkek, 138'i kadındır.

% 1,8'i ortaokul ve dengi okul mezunu olup, bunun 53'ü erkek, 8'i kadındır.

% 4,6'sı lise ve dengi okul mezunu olup, bunun 102'si erkek, 50'si kadındır.

% 0,9'u yüksekokul ve üzeri mezunu olup, bunun 23'ü erkek, 6'sı kadındır (Tablo 6).

Tablo 6. Araştırma Sahasında Yer Alan Köylerde Nüfusun Mezun Olunan Eğitim Kurumlarına Göre Dağılımı (2008)

Öğrenim Durumu	Toplam	%'si	Erkek	%'si	Kadın	%'si
Okuma Yazma Bilmeyen	322	9,8	87	5,4	235	13,9
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	616	18,7	280	17,3	336	19,9
İlkokul	1 721	52,1	860	53,3	861	51
İlköğretim	301	9,1	163	10,1	138	8,2
Ortaokul veya Dengi Okul	61	1,8	53	3,3	8	0,5
Lise veya Dengi Okul	152	4,6	102	6,3	50	3
Yüksekokul ve Üzeri	29	0,9	23	1,4	6	0,4
Bilinmeyen	100	3	47	2,9	53	3,1
Toplam	3 302	100	1 615	100	1 687	100

Kaynak: TÜİK, 2009.

Araştırma sahasında en fazla oran ilköğretim mezunlarına (% 52,1) ait iken, en az oran yüksekokul ve üzeri mezunlarına (% 0,9) aittir. Erkek nüfusun % 53,3'ü ilköğretim mezunu iken, sadece % 1,4'ü üniversite mezunudur. Kadın nüfusun % 51'i ilköğretim mezunu iken, sadece % 0,4'ü üniversite mezunudur. Ayrıca sahada üniversite mezunu erkeklerin oranı kadınların yaklaşık olarak dört katıdır. Silifke ilçe genelinde ise nüfusun % 5,5'i okuma yazma bilmezken, % 39,5'i ilköğretim, % 9,7'si ilköğretim, % 3,9'u ortaokul, % 14,6'sı lise ve dengi okul, % 5,5'i yüksekokul ve üzeri okullardan mezun olmuştur.

Araştırma sahasında bulunan yerleşmelerden Kargıcak, Keben ve Senir köylerinde olmak üzere sadece üçünde ilköğretim okulu bulunmaktadır. Bu okullardan Kargıcak ve Keben ilköğretim okulları normal eğitim verirken, Senir ilköğretim Okulu birleştirilmiş sınıflı eğitim vermektedir.

Bu okullarda toplam 419 öğrenci 24 derslikte eğitim görmekte, 18 öğretmende hizmet vermektedir. Araştırma sahasında bulunan diğer köylerdeki öğrenciler ise taşınmalı eğitim çerçevesinde Kargıcak ve Keben ilköğretim okullarına taşınarak eğitim görmektedir. En fazla öğrenci Kargıcak İlköğretim Okulu'nda (210) iken, en az öğrenci Senir İ.Ö.O.'ndadır (37) (Tablo 7).

Tablo 7. Araştırma Sahasında Bulunan Okullar (2007-2008)

Okul Adı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayısı
	E	K	T				
Kargıcak İ.Ö.O.	102	108	210	11	12	19,1	17,5
Keben İ.Ö.O.	90	82	172	6	9	28,7	19,1
Senir İ.Ö.O.	17	20	37	1	3	37	12,3
Toplam	209	210	419	18	24	–	–

Kaynak: Silifke İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, 2009.

Araştırma sahasında bulunan 419 öğrencinin 210'u kız, 209'u erkek olup ilköğretim öğrencileri arasında cinsiyet dengesi bulunmaktadır. Araştırma sahasında toplam 18 öğretmen bulunmakta olup bunun 11'i Kargıcak, 6'sı Keben ve 1'i Senir İlköğretim Okulu'nda yer almaktadır. Öğretmen başına en fazla öğrenci 37 öğrenci ile Senir İ.Ö.O.'da, en az öğrenci ise 19,1 öğrenci ile Kargıcak İ.Ö.O.'da düşmektedir. Senir İ.Ö.O.'da tek öğretmen bulunduğu için öğretmen başına düşen öğrenci sayısı da fazla olmaktadır.

Araştırma sahasında toplam 24 derslik bulunmakta olup bunun 12'si Kargıcak İ.Ö.O.'da, 9'u Keben İ.Ö.O.'da, 3'ü ise Senir İ.Ö.O.'da yer almaktadır. Derslik başına en fazla öğrenci 19,1 kişi ile Keben İ.Ö.O.'da düşerken, Kargıcak İ.Ö.O.'da 17,5, Senir İ.Ö.O.'da 12,3 öğrenci düşmektedir.

5.8. Nüfusun Sağlık Durumu

Gelişmekte olan ülkelerde sağlık ve beslenme koşullarındaki iyileşmeler, çocuk ölümlerinin azalmasına neden olduğu gibi nüfusun kontrol altına alınmasına da neden olmaktadır (Akış ve Başkan, 2008; 32). Doğumdan ölüme kadarki her aşamada hastalıkların önlenmesi ve tedavisi gibi safhalarda etkili olan sağlık hizmetleri, araştırma sahasına alansal olarak eşit bir şekilde dağılmamıştır.

Araştırma sahasındaki köyler Silifke Devlet Hastanesi'ne ortalama 30 km mesafede bulunmaktadır. Kırsal kesimde sağlık hizmetlerinin insanlara sağlıklı bir şekilde verilmesinde "Sağlık Ocaklarının" önemli bir yeri vardır. Araştırma sahasında sadece Keben köyünde sağlık ocağı bulunmaktadır. Bu sağlık ocağı vasıtasıyla çevre köylerin 1. basamak sağlık hizmetleri verilmektedir.

Keben Köyü Sağlık Ocağı'nın ilçe merkezine uzaklığı 25 km olup, il merkezine olan uzaklığı 110 km'dir. Kendi binasında hizmet veren Keben Köyü Sağlık Ocağı'nın bina tipi, köy tipi olup, 4 adet lojmanı bulunmaktadır. Sağlık ocağında, 1 sağlık memuru, 1 hemşire, 3 ebe olmak üzere toplam 5 personel bulunmakla birlikte hekim sayısı 0'dır. Sağlık ocağında hiç hekimin bulunmaması en büyük eksikliklerdir. Keben Köyü Sağlık Ocağı'nda 2008 yılı içerisinde, 534 adet poliklinik muayenesi yapılmıştır. Araştırma sahasındaki köylerde 2008 yılı içerisinde 47'si canlı, 1'i ölü olmak üzere 48 doğum gerçekleşmiştir (Mersin İl Sağlık Müdürlüğü, 2009).

5.9. Nüfus Yoğunlukları

Göksu Vadisi'nde yer alan köylerde nüfus dengeli bir şekilde dağılmamıştır. Araştırma sahasında nüfusun coğrafi dağılımını yapan tarımsal faaliyetlerin türü, yer şekilleri, ulaşım ve su kaynakları etkilemiştir. Vadi içerisinde bulunan köylerin aritmetik, fizyolojik ve tarımsal nüfus yoğunlukları incelenmiştir.

Aritmetik Nüfus Yoğunluğu: Vadi içerisindeki köylerde km²'ye ortalama 17,5 kişi düşmektedir. Vadi içerisinde aritmetik nüfus yoğunluğu en fazla Bükdeğirmeni (59,6 kişi) ve Keben (49,8 kişi) köylerinde iken, Evkafçiftliği (6,3 kişi) ve Karakaya (7,1 kişi) köylerinde bu yoğunluk azdır (Tablo 8). Ekşiler, Evkafçiftliği, Karakaya, Karahacılı ve Ortaören köylerinde aritmetik nüfus yoğunluğu vadinin genel yoğunluğundan daha az bir değere sahiptir. Nüfusun fazla, yüzölçümünün küçük olduğu köylerde bu yoğunluk fazla olmaktadır.

Tablo 8. Araştırma Sahasında Aritmetik ve Fizyolojik Nüfus Yoğunlukları(2008)

Köy İsmi	Nüfusu	Yüzölçümü km ²	Aritmetik Nüfus Yoğunluğu	Tarım Alanı km ²	Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu
Bükdeğirmeni	365	6,12	59,6	1,65	221,2
Ekşiler	134	14,57	9,2	1,6	83,8
Evkafçiftliği	188	29,8	6,3	7,6	24,7
İmambekirli	356	11,85	30	4,25	83,8
Karahacılı	264	23,7	11,1	2,6	101,5
Karakaya	341	47,7	7,1	4,3	79,3
Kargıcak	540	16,16	33,4	2,75	196,4
Keben	714	14,35	49,8	4,2	170
Ortaören	132	11,89	11,1	2,5	52,8
Senir	549	29,1	18,9	9,5	57,8
Top./Ort.	3 583	205,24	17,5	40,95	87,5

Kaynak: TÜİK, 2009 ve Silifke İlçe Tarım Müdürlüğü, 2009.

Fizyolojik Nüfus Yoğunluğu: Göksu Vadisi'nde bulunan köylerin fizyolojik nüfus yoğunluğu ortalama 87,5 kişi/km²'dir. Yani vadi içerisinde 1 km²'lik tarım arazisinin 87,5 kişiyi doyurması gerekmektedir. Bükdeğirmeni (221,2 kişi/km²), Karahacılı (101,5 kişi/km²) köylerinde bu yoğunluk fazla iken Evkafçiftliği (24,7 kişi/km²) ve Ortaören (52,8 kişi/km²) köylerinde yoğunluk azdır (Tablo 8).

Göksu Vadisi'nde genel olarak topografyanın eğimli ve bozuk olması tarım arazilerinin küçük olmasına sebep olmuş. Bu durum fizyolojik nüfus yoğunluğunu arttırmıştır.

Tarımsal Nüfus Yoğunluğu: Genellikle köyde yaşayan nüfusun tamamı tarımsal nüfus olarak kabul edilir. Ancak araştırma sahasında tarımsal nüfus yoğunluğunu bulmak için bu köylerde Silifke Ziraat Odası'na kayıtlı çiftçi sayısı dikkate alınmıştır.

Vadi köylerinin tarımsal nüfus yoğunluğu ortalama 24,7 kişi/km²'dir. Bu yoğunluk Keben (47,6 kişi/km²) ve Kargıcak (43,6 kişi/km²) köylerinde yüksek değer gösterirken Evkafçiftliği (13,2 kişi/km²) ve İmambekirli (18,8 kişi/km²) köylerinde düşüktür (Tablo 9).

Tablo 9. Araştırma Sahasında Yer Alan Köylerin Tarımsal Nüfus Yoğunlukları (2008)

Köy İsmi	Tarımla Uğraşan Nüfus	Tarım Alanı km ²	Tarımsal Nüfus Yoğunluğu
Bükdeğirmeni	Veri Yok	1,65	—
Ekşiler	Veri Yok	1,6	—
Evkafçiftliği	100	7,6	13,2
İmambekirli	80	4,25	18,8
Karahacılı	100	2,6	38,5
Karakaya	150	4,3	34,9
Kargıcak	120	2,75	43,6
Keben	200	4,2	47,6
Ortaören	70	2,5	28
Senir	190	9,5	20
Toplam/Ortalama	1 010	40,95	24,7

Kaynak: Silifke Ziraat Odası, 2009 ve Silifke İlçe Tarım Müdürlüğü, 2009.

6. YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Yerleşme dokularına göre köyler toplu, dağınık ve gevşek dokulu köyler olarak üç gruba ayrılır. Ancak yerleşmeleri dokusu ve fizyonomik görünümleri bakımından çok belirgin bir şekilde ayırt etmek zordur (Doğanay, 1994; 254).

Araştırma sahasındaki köy yerleşmeleri genellikle gevşek dokulu yerleşme özelliği göstermektedir. Çünkü Göksu Vadisi yer şekilleri bakımından engebeli bir yapı arz etmektedir. Bununla birlikte tarım arazilerinin parçalı bir yapı arz etmesi, içme ve sulama suyu sıkıntısının çekilmemesi köy yerleşmelerini dağınık hale getirmiştir. Göksu Vadisi'ndeki köyler genellikle köyün ilk yerleşme dokusundan başka, araziye dağılmış mahalle gurupları şeklinde gelişmiştir. Bununla birlikte mahalleler sürekli yerleşme biçimleridir (Akış ve Başkan, 2009; 44). Araştırma sahasında 10 köy yerleşmesi bulunmasına karşın, bu köylere bağlı 17 adet mahalle ve yerleşme ünitesi yer almaktadır. Bu durum sahadaki köylerin gevşek

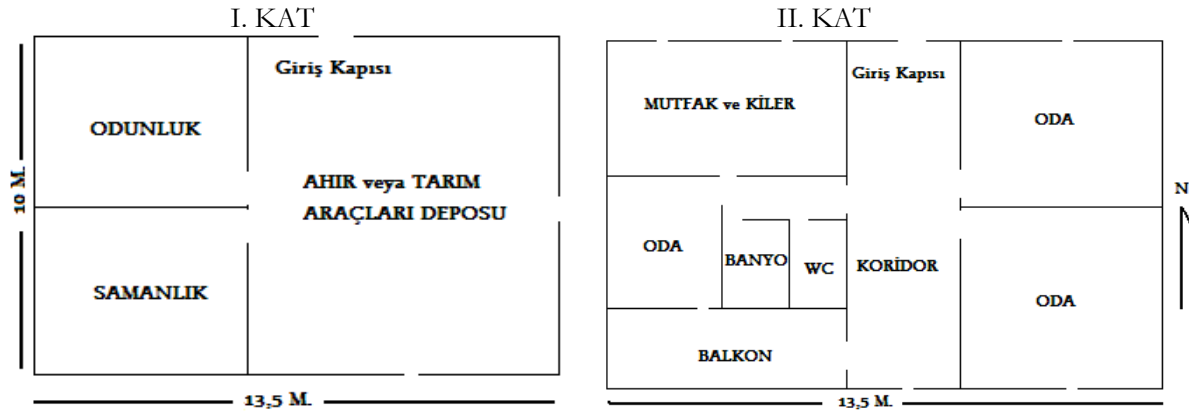
dokulu yerleşme özelliği gösterdiğine kanıttır. Sahada Ekşiler, Evkafçiftliği ve Senir köylerinde köye bağlı hiç mahalle bulunmazken Karakaya köyüne bağlı 6 mahalle bulunmaktadır.

Köy altı yerleşmelerinden birisi olan **yaylacılık** faaliyetleri araştırma sahasındaki insanların en önemli yerleşme ve ekonomik faaliyetleri içerisinde sayılabilir. İktisadi yaylacılık olarak da adlandırılan bu yaylacılık faaliyetleri yaz aylarında gerçekleştirilmektedir. Özellikle küçükbaş hayvancılığın yoğun olarak yapıldığı köylerde yaylacılık faaliyetleri bir yaşam tarzı olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırma sahasında bulunan köyler yaylacılık faaliyetleri için genelde, Göksu Vadisi'nin kuzeyinde bulunan Gelin Yaylası ile Hakça Yaylası'nı kullanmaktadır (Şekil 2). Yaz boyunca kalınan yaylalarda her türlü hayvancılık faaliyetleri yanında, kış öncesi ekimi yapılan tahıl ürünlerinin hasadı da gerçekleştirilmektedir. Böylece yaylacılık faaliyetlerinde hayvancılık esas ekonomik uğraş olmakla birlikte, kuru tarım faaliyetleri de ikincil ekonomik faaliyet olarak yapılmaktadır. Günümüzde Gelin ve Hakça Yaylaları'nda yapılan kiraz ve elma tarımı mono kültür seviyesine yaklaşarak, hayvancılık faaliyetlerinin önüne geçmiştir. Yaylacılık faaliyetini gerçekleştiren köylüler sonbahar mevsiminde esas ikamet adreslerine göç etmektedir.

7. MESKEN TİPLERİ

Araştırma sahasında yer alan geleneksel mesken tiplerinin kullanım ve yapım planlarını coğrafi faktörler ile insanların ekonomik uğraşları şekillendirmiştir. Sahada zirai faaliyetler ile uğraşan ailelerin yoğunluk kazandığı Keben, Kargıcak ve Karakaya köylerindeki meskenlerde; zirai araç ve gereçler ile tarım ürünlerinin konulduğu eklenti ve depolar dikkat çekerken (Şekil 3); besi hayvancılığının yapıldığı Senir ve Bükdeğirmeni gibi köylerde samanlık ve ahır eklentileri ön plana çıkmaktadır.

Sahada yer şekillerinin engebeli olduğu, kıl keçisi yetiştiriciliğinin ön plana çıktığı Karahacılı, Kargıcak ve Bükdeğirmeni gibi köylerde ağıl ve kuzluk gibi eklentiler yoğun olarak görülmektedir. Araştırma sahasında geleneksel mesken tiplerinin yapı malzemesini büyük oranda taşlar oluşturmaktadır. Özellikle araştırma sahasında bol miktarda bulunan karstik kayalar ana malzemeyi oluşturmaktadır. Bu kayalar yontulup, düzleştirildikten sonra çimento harcı kullanılarak tek katlı basit tarzda yığma binalar yapılmıştır. Bu yapıların üstü tomruk ve tahtalarla kapatılarak üzerleri toprak malzemeyle doldurulmaktadır.

Şekil 3. Keben Köyü'nde Geleneksel Mesken Tipi Planı

8. SONUÇ

Vadi içerisinde yer alan 10 köyün 2008 yılı toplam nüfusu 3 583'tür. Silifke ilçe genelinde bulunan toplam nüfusun % 3,2'si, kırsal nüfusun ise % 5,8'i Göksu Vadisi içerisinde yaşamaktadır. Araştırma sahasında nüfus dengeli bir dağılım göstermemekle birlikte genelde artma eğilimindedir. 2007 yılında sahadaki köylerin toplam nüfusu 3 497 iken 2008 yılında 86 kişilik artışla 3 583 kişiye ulaşmıştır. Yani vadi içerisindeki nüfus bir önceki yıla göre % 2,5 oranında artmıştır. Ancak nüfus artışı her köyde aynı oranda gerçekleşmemiştir.

Araştırma sahasında yaşanan göç olaylarının en büyük sebebi ekonomik olmakla birlikte daha iyi yaşama isteği, eğitim, doğal afetler ve zorunlu göçler şeklinde de oluşmaktadır. 1980'li yıllarda etüt ve proje çalışmalarına başlanan Kayraktepe HES kapsamında Ekşiler köyünden itibaren Karakaya köyüne kadarki

Göksu Vadisi içerisinde bulunan sahalar kamulaştırıldığı için sahada yaşayan köylüler ya ilçe merkezine ya da başka köylere göç etmek zorunda kalmıştır.

Araştırma sahasında nüfusun cinsiyet yapısı dengeli bir dağılım göstermekte olup, 1 000 kadına 997 erkek düşmektedir. Araştırma sahasındaki köylerde 15 yaş ve üzerinde toplam 2 796 kişi bulunmaktadır. Evlenme çağında bulunan nüfusun % 69,8'i (1 951 kişi) evli, % 19,4'ü (543 kişi) hiç evlenmemiş, % 9,4'ünün (263 kişi) eşi ölmüş ve % 1,4'ü (39 kişi) ise boşanmıştır.

Göksu Vadisi içerisinde bulunan köylerde toplam 774 hane yer almaktadır. Vadi içerisinde bulunan hane sayısı, ilçe kırsalında yer alan toplam 18 396 hanenin % 4,2'sine eşittir. Sahada ki köylerde hane halkı büyüklüğü de farklılıklar göstermektedir. Örneğin Bükdeğirmeni köyünde hane halkı büyüklüğü 5,7 kişi iken Ekşiler köyünde 3,8 kişidir.

Araştırma sahasında toplam nüfusun % 87,2'si (2 880 kişi) okuma yazma bilirken, % 9,8'i (322 kişi) okuma yazma bilmemektedir. Nüfusun % 3'ünün (100 kişi) eğitim öğretim hakkındaki durumu ise bilinmemektedir. Sahadaki bütün köylerde okuma yazma bilmeyen kadın nüfus miktarı, erkek nüfus miktarından daha fazladır. Sahada bulunan toplam 10 köy yerleşmesinden sadece Kargıcak, Keben ve Senir köylerinde ilköğretim okulu bulunmaktadır. Kargıcak ve Keben köyü ilköğretim okulları normal eğitim verirken, Senir İlköğretim Okulu birleştirilmiş sınıflı olarak eğitim vermektedir. Bu okullarda toplam 419 öğrenci, 24 derslikte eğitim görmektedir, 18 öğretmende hizmet vermektedir.

Araştırma sahasında yer alan en önemli sağlık kuruluşu Keben Köyü Sağlık Ocağı'dır. Sağlık ocağında, 1 sağlık memuru, 1 hemşire, 3 ebe olmak üzere toplam 5 personel bulunmakla birlikte hekim sayısı 0'dır. Sağlık ocağında 2008 yılı içerisinde, 534 adet poliklinik muayenesi yapılmıştır.

Araştırma sahasında bulunan köylerde km²'ye ortalama 17,5 kişi düşmektedir. Ancak bu yoğunluk her köyde aynı oranda değildir. Km²'ye Bükdeğirmeni köyünde 59,6 kişi düşerken, Evkafçiftliği köyünde 6,3 kişi düşmektedir. Sahada fizyolojik nüfus yoğunluğu 87,5 kişi/km²'dir. Göksu Vadisi'nde genel olarak topografyanın eğimli ve bozuk olması tarım arazilerinin küçük ve parçalı olmasına sebep olmuş. Bu durum fizyolojik nüfus yoğunluğunu arttırmıştır. Vadi köylerinin tarımsal nüfus yoğunluğu ortalama 24,7 kişi/km²'dir. Bu yoğunluk Keben (47,6 kişi/km²) ve Kargıcak (43,6 kişi/km²) köylerinde yüksek değer gösterirken Evkafçiftliği (13,2 kişi/km²) ve İmambekirli (18,8 kişi/km²) köylerinde düşüktür.

Araştırma sahasında toplam 10 köy yerleşmesi bulunmasına karşın, bu köylere bağlı 17 adet mahalle ve yerleşme ünitesi yer almaktadır. Bu durum sahadaki köylerin gevşek dokulu bir yerleşme özelliği gösterdiğini ortaya koymaktadır. Araştırma sahasında köy altı yerleşmelerinin en önemlilerinden olan yaylacılık faaliyetleri de önemli bir yer kaplamaktadır. Sahada özellikle Hakça Yaylası ile Gelin Yaylası en fazla rağbet gören yayla yerleşim alanlarıdır.

Sahada zirai faaliyetler ile uğraşan ailelerin yoğunluk kazandığı köylerindeki meskenlerde; zirai araç gereçlerin ile tarım ürünlerinin konulduğu eklenti ve depolar dikkat çekerken; besi hayvancılığının yapıldığı köylerde samanlık ve ahır eklentileri ön plana çıkmaktadır. Bunun yanında yer şekillerinin engebeli olduğu, kıl keçisi yetiştiriciliğinin ön plana çıktığı köylerde ağıl ve kuzluk gibi eklentiler yoğun olarak görülmektedir. Araştırma sahasında geleneksel mesken tiplerinin yapı malzemesini büyük oranda karstik kayalar oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Akış, A. ve Başkan, H. O. (2008). "Salıbli'nin (Manisa) Nüfus Özellikleri", **S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (19), 23-41.

Akış, A., ve Başkan, H. O. (2009). "Salıbli'nin (Manisa) Yerleşme Özellikleri", **S.Ü. Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi** (27), 31-50.

Buldur, A. (1998). "Yukarı Göksu Havzasının Hidrojeomorfolojisi", **Yayımlanmamış doktora tezi**, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı.

Buldur, A., Pınar, A. ve Başaran, A. (2007). "05-07 Mart 2004 Tarihi Salıbli Göksu Nehri Taşkın ve Silifke'ye Etkisi", **S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (17), 139-160.

Cürebali, İ. (2004). "Yer Değiştiren Yerleşmelere İki Örnek: Kıratlı ve Bahçeli Köyleri", **İ.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi** (12), 75-84.

Doğanay, Hayati. (1994). **Türkiye Beşeri Coğrafyası**, Ankara, Gazi Büro Kitabevi.

Harita Genel Komutanlığı (1965), **1/100 000 Ölçekli Türkiye Topografya Haritası'nın O 30, O 31, O 32, P 30, P 31, P 32 Paftaları.**

Hayır, M., ve Demir, M. T. (2008). “*Sapanca Köylerinde Karsal Yapının Değişimi*”, **İ.Ü. Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Coğrafya Dergisi** (16), 60-79.

Mersin İl Sağlık Müdürlüğü (2009), **2008 Sağlık İstatistikleri Yıllığı**, Mersin.

Özey, R. (2007). “*Bozdoğan'ın Beşeri Coğrafyası*”, **Marmara Coğrafya Dergisi** (15), 1-36.

Pınar, A., ve Sarıbaş, M. (2009). “*Silifke'de İlköğretim Okullarında Okul, Derslik ve Öğretmen Yeterlilikleri*”, **S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (22), 335-350.

Sarıbaş, M. (2009). “*Silifke (Mersin) İlçesinin Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası*”, **Yayımlanmamış yüksek lisans tezi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı.

Seferov, R., ve Akkuş, A. (2005). “*Azerbaycan Nüfusunun Eğitim Açısından Analizi*”, **S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (13), 357-377.

Silifke İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2009), **2008 Faaliyet Raporu**, Silifke.

Silifke İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2009). **İstatistikler**. <<http://silifke.meb.gov.tr/index1024.htm>>, [Erişim Tarihi: 05.12.2009].

Silifke İlçe Tarım Müdürlüğü (2009), **2008 Faaliyet Raporu**, Silifke.

Silifke Ziraat Odası Başkanlığı (2009), **2008 Faaliyet Raporu**, Silifke.

T.C. Başbakanlık Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2007). **1/ 100 000 Ölçekli Mersin İli Hizmet Haritası**. Ankara.

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2009). **2008 Nüfus Sayımı Sonuçları** <<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>>, [Erişim Tarihi: 28.12.2009].

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu). (2009). **2007 Nüfus Sayımı Sonuçları**. <<http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>>, [Erişim Tarihi: 27.12.2009].